

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა №70

17.07.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ლენტეხის და მესტიის მუნიციპალიტეტების დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის (ლოტი I, სამხრეთ პორტალი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტი;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი; ალ. ყაზბეგის გამზირი N12;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ლენტეხის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 30.05.2019;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: სს „ინსტიტუტი იგპ“, საქართველოს ფილიალი.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის“ მიერ წარმოდგენილია, ლენტეხის და მესტიის მუნიციპალიტეტების დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის (ლოტი I, სამხრეთ პორტალი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის“ სკოპინგის ანგარიში.

სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ I ლოტად წარმოდგენილია გზის მონაკვეთი (14.495 კმ), რომელიც იწყება ლენტეხის მუნიციპალიტეტიდან და მთავრდება საპროექტო გვირაბის სამხრეთ პორტალთან. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი საპროექტო გზა ლენტეხის მუნიციპალიტეტიდან მიემართება მდ. ლასკადურას ხეობით მესტიისაკენ. გზა (ლოტი I) რელიეფიდან გამომდინარე 8-ჯერ კვეთს მდინარეს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ლენტეხისა და მესტიის დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის პროექტი დაყოფილია ორ ლოტად. მონაკვეთები ერთმანეთთან დაკავშირებულია საავტომობილო გვირაბით. გვირაბის გავლის შემდეგ II ლოტის მონაკვეთი მდ. ლაილაჭალას ხეობის გაყოლებით მიემართება მესტიისაკენ, სადაც მდ. ენგურის გადაკვეთით უერთდება მესტიამდე მისასვლელ მოქმედ საავტომობილო გზას.

წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშში განხილულია ლენტეხისა და მესტიის დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის მთლიანი პროექტის (ლოტი I; ლოტი II; გვირაბი) 4 ალტერნატიული ვარიანტი. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით თითოეული ალტერნატიული მიმართულების უპირატესობებისა და ნაკლოვანებების სათანადოდ შეფასების მიზნით, განხორციელდა მათი ანალიზი მრავალკრიტერიუმის ანალიზის

მეთოდის გამოყენებით (3ა-საუკეთესო) საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული რთული რელიეფის გამო, სადაც ისტორიულად მნიშვნელოვან მონაკვეთებზე გზები და ბილიკებიც კი არ არსებობდა, მეტად რთული იყო ფიზიკურად განხორციელებადი მიმართულების დადგენა.

საპროექტო გზა (I ლოტი), როგორც უკვე აღინიშნა იწყება დაბა ლენტეხის ჩრდილოეთით მდ. ლასკადურას სანაპიროზე, არსებულ ადგილობრივი დანიშნულების გზიდან. 335 მ მანძილზე მიუყვება არსებულ გზას, რომელიც წარმოდგენილია ხრემოვანი საფარით (მანამდე არსებული გზა არის ახალად რეაბილიტირებული და არის კარგ მდგომარეობაში). 335 მ-ის გავლის შემდეგ საპროექტო გზა მიუყვება მდ. ლასკადურას ხეობას მდინარის სათავისის მიმართულებით. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, პკ 29+60-დან _ პკ 33+80-მდე დაპროექტებულია ორი სერპანტინი, რომლის შემდეგაც გზა ისევ გრძელდება ჩრდილოეთის მიმართულებით. პკ 64+95-დან _ 78+00-მდე რელიეფი ხასიათდება განსაკუთრებული სირთულით. ვინაიდან აღნიშნული მონაკვეთი არის ვიწრო და ციცაბო ხეობა, საპროექტო გადაწყვეტის მიხედვით 64+95-დან _ 78+00-მდე მონაკვეთი მოეწყობა მაქსიმალურად ხელოვნური ნაგებობების გამოყენებით, კერძოდ დაპროექტებულია აივნები. პკ 83+00-დან _ პკ 100+00-მდე ოთხი სერპანტინის მეშვეობით გზა აუყვება სამხრეთის ფერდს, გრძელდება ისევ ჩრდილოეთი მიმართულებით და პკ 144+95-ზე უერთდება გვირაბის სამხრეთ პორტალს. საპროექტო გზის რთული რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე გზაზე მრავლად იქნება, როგორც მცირე ისე დიდი ხელოვნური ნაგებობები.

საპროექტო მონაკვეთის სიგრძე I ლოტის მიხედვით შეადგენს 14.495 კმ-ს. აღნიშნული საპროექტო ტრასა მოიცავს 6 ერთეულ სერპანტინს, რომელთა აუცილებლობაც განაპირობა არსებულმა რთულმა რელიეფმა, სადაც ქანობის დამლევის მიზნით სხვა ალტერნატივა არ არსებობს.

I ლოტის საპროექტო დერეფანი ცალი მხრიდან ციცაბო ფერდს მიუყვება, ხოლო მეორე მხარეს ესაზღვრება მდინარის ხეობა, ამიტომ საჭირო იქნება ქვედა საყრდენი კედლების მოწყობა. იმ ადგილებში, სადაც გზის ვაკისის ყრილის ფერდის ქანობი ვერ ეთავსება არსებულ რელიეფს და მცირე ქანობით გადადის ხევში გათვალისწინებულია გაბიონის ქვედა საყრდენი კედლების მოწყობა, მაქსიმალური სიმაღლით 6 მ.

I ლოტის მონაკვეთზე გათვალისწინებულია 11 ერთეული სახიდე გადასასვლელის მოწყობა, აქედან 9 მდ. ლასკადურაზე დანარჩენი 2 მდ. ლასკადურას უსახელო შენაკადებზე. საპროექტო ხიდი წარმოადგენს, ჭრილ კოჭურ სისტემას ფოლად-რკინაბეტონის მალის ნაშენით. ხიდის როგორც განაპირა, ასევე შუალედი ბურჯები მასიური რკინაბეტონისაა, ეყრდნობა კლდოვან ქანებს. ამ ადგილებში მდინარე ლასკადურა მიედინება ღრმა კალაპოტში, ციცაბო ნაპირები არ იძლევა მექანიზმების მიყვანის საშუალებას ბურჯების ასაშენებლად, შესაბამისად დაგეგმილია დროებითი გზების გაჭრა დამრეც ზედაპირზე (სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით დროებითი გზების გაჭრა გარკვეულ ზიანს მიაყენებს გარემოს, რაც შეფასებულ უნდა იქნეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში). სავალი ნაწილისა და მდინარის ფსკერის ნიშნულებს შორის სხვაობა მიახლოებით ყველა სახიდე გადასასვლელისთვის შეადგენს 20-50.12 მ-ს. ხიდზე ასფალტობეტონი ეწყობა ორ ფენად.

I ლოტის (საავტომობილო გზის) ძირითადი პარამეტრებია: სავალი ნაწილის სიგანე – 6.0 მ; გამაგრებული გვერდულის სიგანე გზის თითოეულ მხარეს – 0.25 მ; გაუმაგრებელი გვერდულის სიგანე გზის თითოეულ მხარეს – 0.75 მ; მიწის ვაკისის სიგანე – 8.0 მ;

მაქსიმალური გრძივი ქანობი _12%; მინიმალური ჰორიზონტალური რადიუსი ძირითად გზაზე 35მ; მინიმალური ჰორიზონტალური რადიუსი სერპანტინზე 15მ; მინიმალური ვერტიკალური რადიუსი ამოზნექილი 1000 მ; მინიმალური ვერტიკალური რადიუსი ჩაზნექილი 600 მ; საგზაო სამოსის ტიპი – კაპიტალური, ორფენიანი ასფალტ ბეტონის საფარით (პროექტის მიხედვით ასფალტ ბეტონის საფარის მინიმალური სიგანე შეადგენს 6.5 მ-ს, ხოლო გვერდულების კი 0.75 მ-ს). იმ ადგილებში, სადაც გათვალისწინებულია ვირაჟების და გაგანიერებების მოწყობა სავალი ნაწილის სიგანე იზრდება სათანადო სიდიდის შესაბამისად, გვერდულების სიგანის შემცირების გარეშე. სავალი ნაწილის სიგანე აგრეთვე გაზრდილია საპროექტო ხიდების მისასვლელელების ფარგლებში. გვერდულების მოწყობა პროექტის მიხედვით გათვალისწინებულია ქვიშა-ხრეშოვანი ნარევით. საპროექტო გზაზე მოძრაობის ორგანიზაციისა და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად გათვალისწინებულია საგზაო ნიშნების მოწყობა და სავალი ნაწილის მონიშვნა. საპროექტო მონაკვეთზე გათვალისწინებულია მიწების მოწყობა. მშენებლობისთვის საჭირო ბეტონის ნარევი შემოტანილი იქნება ავტობეტონსარევი მანქანებით.

პროექტით გათვალისწინებულია სამშენებლო ბაზის და სამშენებლო მოედნის მოწყობა. საავტომობილო გზის სამშენებლო სამუშაოების შესრულების პროცესში წყალი გამოყენებული იქნება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის გამოყენებული იქნება ადგილობრივი წყაროს წყლები. სამშენებლო ბაზაზე გათვალისწინებულია დაახლოებით 10 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა, რომელიც პერიოდულად შეივსება. საჭიროების შემთხვევაში ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულების წყალმომარაგება მოხდება სამშენებლო ბაზაზე დამონტაჟებული წყლის სამარაგო რეზერვუარიდან. სამშენებლო სამუშაოების პროცესში წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების რაოდენობა იქნება 309 მ³/წელ. ანუ 1,19 მ³/დღ. სამეურნეო ფეკალური წყლების შესაგროვებლად სამშენებლო ბაზის ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია დაახლოებით 25 მ³ ტევადობის მიწისქვეშა რეზერვუარის მოწყობა. მისი დაცლა მოხდება საასენიზაციო მანქანის საშუალებით. სამშენებლო მოედნების ფარგლებში წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური წყლების შეგროვებისთვის გამოყენებული იქნება ბიოტუალეტები.

სამშენებლო ბაზის ელექტრომომარაგება განხორციელდება არსებული ქსელიდან. სამშენებლო მოედანზე და ასევე სხვადასხვა დანიშნულებით შესაძლებელია გამოყენებული იქნას დიზელგენერატორი.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ფუჭი ქანების სანაყაროს ტერიტორიების შერჩევისას გათვალისწინებული იქნება ანალოგიური ობიექტებისთვის შესაბამისი რეკომენდაციები. ფუჭი ქანების დაახლოებითი რაოდენობა შეადგენს 1 618 463 მ³. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად ინფორმაცია ფუჭი ქანების და სამშენებლო ბანაკის ადგილმდებარეობის შესახებ დაზუსტდება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მომზადების ეტაპზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2019 წლის 25 ივნისს, ლენტეხის მუნიციპალიტეტის, ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გაიმართა აღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელი, საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის წარმომადგენელი და ლენტეხის მუნიციპალიტეტის მერიის თანამშრომლები. საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ზონის გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური დახასიათება. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის შესაბამის ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის აღწერა;
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის **დეტალური აღწერა**;
 - ფუჭი ქანების სანაყაროების shp ფაილები (ფართობი);
 - დეტალური ინფორმაცია სამშენებლო **ბაზის და სამშენებლო მოედნების** შესახებ (shp ფაილებთან ერთად);
 - სამშენებლო ბაზის გენ-გეგმა;
 - ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
 - დეტალური ინფორმაცია საპროექტო **მიწისქვეშა რეზერვუარის შესახებ**;
 - დეტალური ინფორმაცია **დროებითი გზების შესახებ**, დროებითი გზის პროექტის აღწერა (shp ფაილებთან ერთად);
 - საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
 - მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);

- საპროექტო გზის მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო ფეკალური, სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია;
- ტრასაზე დაპროექტებული ხიდების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო სახიდე გადასასვლელების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები; გეომეტრიული პარამეტრების, ხიდის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია მდინარის კვეთის პარამეტრების, მდინარის საანგარიშო ხარჯის, საერთო წარეცხვის მაქსიმალური მაჩვენებლების შესახებ;
- წყალსარინი არხების მოწყობის, პროფილირების და განივი დრენაჟის მილების/კიუვეტების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია.
- ბეტონის სამუშაოების, ფუნდამენტებისა და ხიდის სტრუქტურული მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო გზის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- **გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:** რელიეფი (გეომორფოლოგია); გეოლოგიური აგებულება; ტექტონიკა; სეისმური პირობები; ჰიდროგეოლოგიური პირობები; საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც).
- **გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების ნაწილისთვის:** ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე; საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში.
- საპროექტო დერეფნის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა, საინჟინრო-გეოლოგიური ჭრილები;
- საპროექტო რაიონის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, სეისმური და ტექტონიკური პირობების აღწერა;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩატარებული დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგების საფუძველზე საპროექტო დერეფანში საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ეროზია) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობებსა და აღწერაზე მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები (კონკრეტული ლოკაციისა და გეოდინამიკური პროცესებისათვის);
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.3 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდ. ლასკადურას და მისი უსახელო შენაკადების ჰიდროლოგია;
- მდ. ლასკადურას და მისი უსახელო შენაკადების საშუალო წლიური, მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯები.
- აღნიშნული მდინარეების 1%-იანი უზრუნველყოფის ხარჯების და მათი შესაბამისი დონეების გაანგარიშებები მდინარეებთან შემხებლობის და უშუალო გადაკვეთის უბნებზე, აგრეთვე წარეცხვის სიღრმის სიდიდეები.
- დეტალურ ინფორმაციას მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
- ეროზიული პროცესების შესახებ ინფორმაციას და საჭიროების შემთხვევაში ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებებს კალაპოტური პროცესების და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;

4.4 ბიოლოგიური გარემო:

- გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარდგენამდე, ჩატარდეს ჭრას დაქვემდებარებული მცენარეების სახეობრივი შემადგენლობის და მახასიათებლების დეტალური კვლევა (ტაქსაცია);
- გზმ ანგარიშში აისახოს, სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იყოს ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;
- ფუჭი ქანების განთავსების ტერიტორია შეფასდეს ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების თვალსაზრისით და წარმოდგენილ იქნას სანაყაროების shape ფაილები;
- საპროექტო ტერიტორია უშუალო სიახლოვესაა "ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ" (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ "ზურმუხტის ქსელის" კანდიდატ საიტთან (სვანეთი 2 GE000045). აღნიშნულიდან გამომდინარე, გზმ-ს ანგარიშში უნდა აისახოს კანდიდატ საიტზე არსებულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე ზეგავლენის შეფასება ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება. შეფასებაში უნდა აისახოს, საქმიანობის სახეების მიხედვით მოსალოდნელი ზეგავლენა, სათანადო დასაბუთებებით; შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილებისა და საკომპენსაციო ქმედებები. ამასთან, მიზანშეწონილია გზის ადგილმდებარეობის სხვა ისეთი ალტერნატივის განხილვა, რომელიც მაქსიმალურად იქნება დაშორებული აღნიშნული საიტიდან;
- შესაბამის კვლევებზე დაყრდნობით შემუშავდეს მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე დაკვირვების საკითხი;
- გზმ-ში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული დეტალური ინფორმაცია, პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მდ. ლასკადურას და მდ. ლასკადურას უსახელო შენაკადების იქთიოფაუნაზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;

5 პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;

- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- კუმულაციური ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზმ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;
 - აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო გზა, საპროექტო ხიდეები, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
 - ზედაპირული წყლის ობიექტების გადაკვეთის დეტალური პროექტები;
 - გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალურად საპროექტო გზის დაცვის ზონების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.
- ❖ საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ ფიქსირდება მიწისქვეშა წყლების გამოსავლები, იმ შემთხვევაში თუ მიწისქვეშა წყლების პირველი სანიტარული დაცვის მკაცრი რეჟიმის ზონის კვეთა მოხდა საპროექტო ტერიტორიასთან,

საქმიანობის განმახორციელებელმა საჭიროა იხელმძღვანელოს საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 26 მარტის № 161 დადგენილებით „სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიას დაქვემდებარებული მიწისქვეშა წყლის ობიექტების სანიტარიული დაცვის ზონების განსაზღვრისა და დამტკიცების წესის“ შესაბამისად, რომლის მე-10 მუხლის (პირველი – მკაცრი რეჟიმის ზონის საზღვრის დადგენა) თანახმად, პირველი – მკაცრი რეჟიმის ზონის საზღვარი დგინდება საბადოს ბუნებრივი დაცვის ხარისხის, ტიპისა და ჰიდროგეოლოგიური რეჟიმის, ასევე გეოლოგიური აგებულებისა და გეომორფოლოგიური პირობების გათვალისწინებით;

- ❖ ლოტი I - 322 253 კვ.მ. ფართობიდან, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით - 274189 კვ.მ. ფართობი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, ლენტეხის სატყეო უბნის, ლენტეხის სატყეოში, კვარტალი NN1,2,4,5,7,8,9,10,17,18,19,20,24,25,26,33,34. გამომდინარე იქიდან, რომ გზის მშენებლობა დაგეგმილია ტყით დაფარული ფართობის დიდ ნაწილზე, წარმოდგენილი ალტერნატივებიდან არჩეულ იქნეს ის ალტერნატივა, რომლის განხორციელებას ნაკლები ზემოქმედება ექნება ტყის საფარზე. სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან, შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია უნდა დაერთოს გზმ-ს ანგარიშს;
- ❖ სავალდებულო გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოხდეს დაგეგმილი სამშენებლო სამუშაოებით კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა. მიზანშეწონილია ლოტი I-ის გზმ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული იყვნენ შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტები (ისტორიკოსი/ არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები;
- ❖ სავალდებულოა გზმ ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს საპროექტო I ლოტის დაზუსტებული სიგრძე, ვინაიდან სკოპინგის სხვადასხვა თავებში I ლოტისთვის მითითებულია სხვადასხვა სიგრძეები;
- ❖ I ლოტის გზმ ანგარიშში პროექტის ალტერნატივების განხილვის ქვეთავში ალტერნატიული ვარიანტები განხილული უნდა იქნეს მხოლოდ ლოტი I-ისთვის;
- ❖ გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით);
- ❖ გამომდინარე იქიდან, რომ სამინისტროში წარმოდგენილია, როგორც I და II ლოტები, ასევე მათი დამაკავშირებელი გვირაბი, მიზანშეწონილია I-დან II ლოტამდე და მათ შორის დამაკავშირებელი გვირაბის პროექტები წარმოდგენილი იქნეს ერთიანი გზმ-ის ანგარიშის სახით, რათა სრულყოფილად მოხდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის“ მიერ წარმოდგენილ, „ლენტეხისა და მესტიის მუნიციპალიტეტების დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის (ლოტი I, სამხრეთ პორტალი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე“ **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.